

Entrevista amb el Doctor en Tecnologia Educacional Jarbas Novelino Barato. (*)

Una eina nova, senzilla i moderna d'educar

Jarbas Novelino Barato

Hi ha una eina nova per ensenyar que fa un ús d'Internet amb molta, però molta creativitat. És senzilla, eficaç i proporciona bons coneixements d'informàtica. SENAC és una de les primeres institucions que valora la iniciativa coneguda com WebQuest. Ens ho explica el nostre assessor de Projectes Especials, Jarbas Novelino Barato.

SENAC On Line - Què és WebQuest?

Jarbas - És una manera d'organitzar la informació per a facilitar l'aprenentatge a partir de processos de recerca. No té res a veure amb un programa d'informàtica ni amb cap particularitat de la informàtica. Té a veure amb l'aprenentatge humà.

La WebQuest va ser creada per l'educador Bernie Dodge, preocupat pels interessos i motivacions vers l'aprenentatge, va proposar un model per organitzar la informació dins aquest espai que al Brasil anomenem Internet, però que ell en diu "espai web". Dodge, com molts educadors, veu Internet com una font immensa d'informació actualitzada i disponible "ara i aquí". Però Internet és una de les coses més desorganitzades del món. Cercar una informació no és tan fàcil com sembla, ni amb els Cercadors. És sempre una aventura en la qual la gent no sap mai on arribarà.

SENAC On Line - En què es basa la proposta de la WebQuest?

Jarbas - És basa en principis. El primer és el de l'aprenentatge cooperatiu. L'ús de la informàtica en l'educació està molt marcada per tendències individualistes. L'aprenentatge per ordinador, en general té a veure en que cada un té el seu propi temps, el seu propi ritme. És molt bonic, però implica una perspectiva individualista de l'aprenentatge.

Un altre principi és el de la transformació de les informacions. La persona només aprèn realment quan transforma i no quan simplement reproduïx. Aquests principis són crítics respecte a la manera d'ensenyar que predomina. La manera de fer classe consisteix en general en recomanar llibres als alumnes, fer avaluacions i valorar la reproducció les informacions. L'esquema de Bernie Dodge en canvi posa l'alumne a treballar.

SENAC On Line - Com es materialitza en la pràctica aquest aprenentatge mitjançant la recerca?

Jarbas- La WebQuest té com a base les informacions que hi ha Internet. La proposta feta pel professor ha de ser una pàgina web. Des del punt de vista físic s'ha de construir una proposta i col·locar-la a la xarxa. S'ha de crear una pàgina on es fa una proposta WebQuest respecte a un tema de la seva especialitat que podria ser una classe que faria , però enlloc d'això es converteix una proposta de recerca anomenada WebQuest.

SENAC On Line - Com ho fa el professor això?

Jarbas - Primer fa una introducció procurant motivar els alumnes. La segona part és una tasca. Després suggereix un procés de com realitzar la tasca. A mesura que sorgeixen les necessitat indica les fonts d'informació , la major part són pàgines d'Internet que ajudaran a l'alumne a fer la tasca. Després ve una proposta d'avaluació . Des de l'inici l'alumne ha de saber com serà avaluat. Finalment ve la conclusió que igual que la introducció no és formal o acadèmica sinó en to de conversa. En la conclusió el professor diu on ha arribat l'alumne i crea "ganxos" pel futur. Segons els interessos de l'alumne, indica camps d'estudi i altres àrees lligades al tema estudiat així es dona més sentit a l'aprenentatge.

SENAC On Line - Quina idea afegeixen les WQ als altres models d'ensenyament que no utilitzen les eines electròniques?

Jarbas - La utilització de la parafernàlia electrònica no representa necessàriament un avenç en tecnologia educativa. No s'avança gens si l'alumne reproduïx informacions. Les WQ donen importància a la tasca que és el cor de la WQ i que ha de tenir relació amb la quotidianitat. El professor ha de fer servir la imaginació per crear relacions entre allò que és quotidià , llançant un repte per a que l'alumne produeixi alguna cosa significativa.

SENAC On Line - Ens pot donar algun exemple de WebQuest que il·lustri la realització de la tasca ?

Jarbas - Tenia un grup de professores que eren alumnes meves a la facultat. Elles tenien la intenció de proposar als seus alumnes un treball sobre energia eòlica. Van muntar un WQ sobre el tema i van buscar a Internet dades sobre el vent com a font d'energia, on es fabricaven equipaments per a construir molins , on es produïa energia a partir del vent, etc. Com a tasca vam demanar que els alumnes muntessin un programa imaginari de ràdio el tema del qual seria l'energia eòlica. Eren quatre alumnes per grup cada un amb un paper. Un seria el periodista que coordinava el programa entrevistava i divulgava el tema. Un altra feia de científic especialitzat en la conversió del vent en energia. Un tercer faria de polític interessant en l'energia alternativa. La legislació , subvencions... i l'últim faria d'usuari de l'energia.

El grup havia de muntar un programa de mitja hora on el periodista faria les preguntes i els especialistes contestarien. Els alumnes havien d'escriure el guió , enregistrar-lo com si fos un programa real i durant els intervals crear anuncis referents a l'energia alternativa.

Conclusió : el tema va ser vist des de diversos angles, ja que aquest tipus de tasca permet una reproducció de la diversitat de visions d'un determinat fenomen

El professor orienta els alumnes en l'estructuració de l'equip per on i com començar el treball i indica les fonts de recerca des de les més generals a les més específiques per a les seves àrees d'interès i sobre la visió de cada personatge. Cada un estudia la seva part i la passa als companys. Aquí hi ha el principi de l'educació cooperativa. En el concepte de WQ l'alumne no té la pseudollibertat de cercar aleatòriament informacions a Internet. És el professor qui tria els llocs significatius per al tema i per a la tasca.

SENAC On Line - Com ho fan els professors poc familiaritzats amb la web?

Jarbas - La webquest és una eina intel·lectual , no física ni informàtica. Una persona que té

molts recursos per a fer construir pàgines web els farà servir i una altra farà una pàgina més senzilla, però tant o més important des del punt de vista educatiu. La part d'informàtica no és la principal d'aquest treball. Per comprendre aquesta qüestió és bo consultar la nostra pàgina de l'Escola del Futur. On s'explica què és una WQ , hi ha recursos de com dissenyar-ne, textos , articles , enllaços i un apartat de les preguntes més freqüents

SENAC On Line - Què ha de fer un professor per començar a crear una WQ ?

Jarbas - Pot anar a la nostra web. Als nostres exemples de WQ hi ha una relació en portuguès, la majoria de Portugal, pot obrir-les i utilitzar-les com alumne. No hi ha cap restricció al respecte. També pot publicar-ne . El professor que dissenya una pagina que ha de ser utilitzada pels alumnes la col·loca a la xarxa, perquè l'alumne ha de treballar amb la xarxa. La proposta WQ va lligada a la filosofia de la web, que és la de obrir, fer lliure i viva la informació. Les WQ son produïdes pel professors i publicades a la web per al seu ús universal. Si l'autor d'una WQ la col·loca a la xarxa pot ser utilitzada per qualsevol educador. Aquesta és la filosofia . Aquells que em pregunten per l'autoria els contesto que l'autoria moral està garantida però si una persona vol guanyar-hi diners els dic que se n'oblidin. La filosofia de la web no és la de valorar com serà comercialitzada una idea, ni quant s'hi guanyarà . La qüestió és fer un treball obert de llibertat i cooperació

SENAC On Line - I aquells que no hi entenen gens d'informàtica?

Jarbas - Hem de procurar ajudar-los. Nosaltres no garantim aquesta ajuda, perquè la part tècnica no és essencial. Podeu confiar en la meua paraula : una persona que faci un

un taller sobre això aprendrà a crear la seva pàgina sense necessitar gaire ajuda. Per als professors interessats en treballar en aquesta idea té la garantia que podrà fer-ho En Bernie Dodge va crear un model de plantilla que es troba a disposició d'aquells que no saben res sobre Internet. En la nostra web a l'apartat de Recursos de Producció hi trobarà aquestes plantilles, que poden ser convertides i transformades, on totes les parts com la introducció, la proposta de treball, els espais ja estan a punt dins la plantilla només s'han d'omplir.

SENAC On Line - Hi ha propostes d'utilització de les WQ dins SENAC?

Jarbas - Hi ha molta gent a SENAC interessada. Nosaltres farem alguns tallers el primer per CTE per a clientela externa i un altre per entrenar més persones per a que puguin conduir tallers .Els nostres plans com a CTE i com Gerència de Personal per a la formació dels nostres professor serà produir un mòdul WQ. Volem promoure la idea entre els nostres professors i al mateix temps aconseguir un objectiu: qui vulgui fer un curs s'haurà de comprometre' s com a mínim crear una WQ per a col·locar a la xarxa.

SENAC On Line - Quina és la relació de l'SENAC amb l' Escola do Futuro, de la USP?

Jarbas - Treballem conjuntament amb l'Escola do Futuro, però no hi ha cap acord formal. Feia temps que tenia la intenció de treballar amb la idea de crear una pàgina web per a que poguéssim tenir informació sobre les WQ en portuguès i d'aquí va sorgir la oportunitat de fer el portal de l'Escola do Futuro. Va ser voluntari. Vam començar a treballar junts i vam muntar la web sobre WQ. Es una col·laboració institucional. No és la primera vegada. SENAC i l' Escola do Futuro ja han treballat conjuntament moltes vegades, en projectes comuns de promoció de les noves tecnologies.

[Entrevista de Jarbas Novelino Barato a Senac Online - A revista eletrônica do Senac de São Paulo, em sua edição de 07 de janeiro de 2002](http://www.xtec.es/~cbarba1/Articles/entrevistajarbas.htm)

traduït al català per Carme Barba

(*) Jarbas Novelino Barato (jarbas@sp.senac.br) é Doutor em Tecnologia Educacional pela Universidade Estadual de San Diego, Califórnia, e Assessor de Projetos Especiais do Senac/SP